

A békedelegáció elutazása.

Budapest, jan. 5.

Most már nincs benne többé semmi kétség, most már ránk kerül a sor. Ellenségeink akaratóból s a saját hibánkból majdnem utolsóknak maradtunk. Pedig még a háboru rémes zajában is nálunknál igazabban és őszintebben senki sem sóvárgott a háborut felváltó igazi béke után. Igaz, hogy akkor nem úgy képzeltük el ezt a váru-várt időt, mint a minőnek ma a pályaudvaron a delegáció bucsuztatásánál láttuk. De minket akkor sem a hódítás vágya, a boszuérzet sarkalt, nekünk akkor is csak természetes életfenntartási ösztönünk sugallta jussunk lebegett szemünk előtt, melyet ezer év minden szenvedésén és poklán át megőriztünk magunknak. De hagyjuk ezt! Ma nincs itt az ideje, hogy ez elmúlt dolgokról elmélkedjünk. Mert hiszen ma a perdöntők, az igazságosztók nem mi vagyunk, hanem ellenségeink. Övéké a felelőség, miénk csak az aggodalom. Mert remegő aggodalommal bocsátjuk utjukra a magyar békedelegációt, pedig emeltebb fővel, tisztább lélekkel s jobb, nyugodtabb lelkiismerettel még nem állott vádlott ítélőbírái elő, mint a magyar békedelegáció. S noha sejtjük, hogy mi sors vár ránk, a csüggedés vagy éppen a bátortalan-ság érzete rabul nem ejt het bennünket. Ezt nem mondatja velünk önerőnk meggondolatlan túlbecsülése, vagy éppenséggel újraébredt harci-vágy, hanem az a megdönthetetlen igazság tudata, hogy Magyarország sorsa — Európa sorsa. Ezer év óta Európáért verekedtünk s ettől nem értünk rá magunkkal eleget törődni, s most, mikor magunkért és életünkért vagyunk kénytelenek harcolni, megint csak Európa nyugalmaért és békéjéért verekszünk. Ha ellenségeink nem harcot, hanem békét, nem felfordulást, hanem nyugalmat akarnak, akkor bárhogy kívánják is megbüntetésünket, kell, hogy ez a meggondolás vezérelje őket s akkor ítéletük ránk nézve csak fölmentő lehet.

S ha mégis halálos ítéletünket fogják velünk aláírni, akkor alá fogjuk írni azt is, mert tudjuk, hogy gyarló emberek elvakult ítéletét, a természet megmásíthatatlan törvényyszerűsége felül fogja bírálni.

A delegáció elutazásáról a következő tudósítás számol be:

A bucsuzás a keleti pályaudvaron.

A békedelegáció első csoportja ma, hétfőn délelőtt 8 óra 50 perckor indult el különvonaton Párisba a keleti pályaudvarról. Az udvari váróteremben előkelő közönség gyűlt össze a delegátusok elbucsuztatására. A kormány részéről megjelentek: Huszár Károly miniszterelnök, Somssich József gróf külügyminiszter, Heinrich Ferenc kereskedelemügyi miniszter, Horváth Emil báró dr. államtitkár, Soós ténbornok a nemzeti hadsereg részéről, Matyasovszky György rendőrfőkapitány. Egynegyed kilenc órakor megjelent Apponyi Albert gróf, fia, Apponyi György gróf és Palugyay Móric kíséretében. A békedelegáció tagjai már előzően gyülekeztek az udvari váróteremben.

Huszár beszéde Apponyihoz.

Az elutazókat Huszár Károly miniszterelnök bucsuztatta a következő beszéddel:

— Soha még magyar államférfiu nehezebb utra nem indult, mint Te, a ki egy életen át ennek a nemzetnek legnagyobb fia, az ő nemzeti érzésének, gondolkodásának, nemzeti jelkületének és nemzeti fejlődésének lánglelkű apostola voltál. Nem adta meg Neked a sors azt, hogy megérjed ideáljaidnak, vágyaidnak teljesülését, egy ezeréves nemzetnek kivirágozását. Meg kellett érned, hogy ezer év alatt a

legnagyobb szerencsétlenség szakadt erre a nemzetre, a mikor már azt hittük, hogy szabadok, függetlenek vagyunk. Most elmegy tőlünk idegen országba, a népeknek nagy tanácsától igazságot, méltányosságot kérni, egy ezeréves martír nemzet számára. Az, a mi miránk vár, az nemcsak a magyarság sorsát fogja eldönteni, hanem az európai békének a tarósságát is fogja jelenteni. *Egy igazságos béke az európai civilizációnak nyugalmat, békét, biztonságát fogja jelenteni, egy igazságtalan béke újabb öngyilkos kísérlete lesz Európa békéjének, egy újabb quillóanyag Európa közepén, a mely nemcsak minket, magyarokat sodorhat katasztrófa elé, de egész Európát és még az eddiginél is nagyobb szerencsétlenséget hozhat a világra. Az nem lehet, hogy ész, erő és oly szent akarat, hiába sorvadozzanak egy átoksúly alatt, az nem lehet, hogy annyi szív hiába ont a vért és keservben annyi hü kebel szakadt meg a honért.*

— E pillanatban visszagondolok arra, a mit ezer év óta szenvedtünk mi, magyarok, hogy az európai civilizációt meg tudjuk menteni. Mindig mi voltunk, a kik a Keletről jövő támadást megtörtük; most is megtörtük az ázsiai pestis terjedését és ha Európa nem méltányolja százados érdemeinket az európai kulturáért, önmaga ellen követ el ma vétket és bünt. A nemzetnek legjobb fiát, a magyar nemzetnek büszkeségét, reménységét küldjük el erre a nagy feladatra. Kísérjen téged az Isten szent áldása, minden magyarok hő imája és hozzon a sors bármit is reánk, mi úgy fogjuk venni, mint hőseink viselkedtek ezer éven át jó és balszerencsében, mint egy nemzet, mely nem csügged el, ha balsors fenyegeti és nem bizakodik el, ha a szerencse jut osztályrészéül. Tudjuk, hogy *minden meg fogsz tenni, a mit tehetsz, tudjuk, hogy nem sok reményünk van, hogy valóra váljék, a mit vártunk, de hiszünk, remélünk abban, hogy a béke olyan lesz, a mely a nemzetnek újjászületését és további századokon át való fönmaradását biztosítani tudja.* Isten áldjon, vezéreljen utaitokon, minden magyar szív imádkozni fog értetek. Ide hívjuk mindazoknak a leült generációknak véráldozatait és a világháboruban elhullott hőseinknek, özvegyeinknek és árváinknak szellemét, hogy segítsenek nehéz szellemi harcokban. Adja Isten, hogy a nemzet jobb jövőhöz jusson munkátok által.

Apponyi válasza.

Apponyi Albert gróf a következőképpen válaszolt:

— Valóban nem tudom, hogy mit szóljak ebben az ünnepies és nehéz órában, a midőn a gondviselés úgy akarta, hogy egy viszontagsággal teljes és hosszú politikai pálya kicsucosodjék abban a misszióban, a melyet most elvállalnom kell, a melyet éppen azért nem utasíthattam vissza, mert nehéz, mert kinos, csak úgy, mint a hogy a katonának nem szabad visszautasítani egy küldetést azért, mert veszélyes. *Istenbe vetett törhetetlen bizalommal, nemzetünk igazának teljes átérzésével meggyünk a mi nehéz feladatunk megoldása elé és minden attól függ, hogy adatik-e nekünk egyáltalán alkalom arra, hogy azt, a mi a lelkünkben lakik, a mi nemesak minket érdekel, hanem igen jól mondtad, Európának jövőjét, az emberi civilizációnak legközelebbi éráját, mindazt megértethessük és átérzethessük.* A végén azonban a mai órának sötét bizonytalanságai és a békeműhöz, a melyről nem tudom, nem kell-e majd idézőjel alatt nevezni, fűzött aggodalmakon túl a jövőbe nézek és azt mondom, hogy *a nemzetnek sorsa nem emél a békekötésnél fog eldőlni (Ugy van!), bármi legyen annak eredménye, az életképességnek bármely föltelelétől fosszanak meg minket, esetleg igazságtalan intézkedések, a miknek korántsem akarom bizonyos bekövetkezését előre jósolni, de a melyeknek gondolatával számolnunk kell, egytől nem foszthatnak meg minket, egy ezeréven át kipróbált törhetetlen akarattól az élethez.* (Ugy van!)

A nagy csapásaink után a magunkbaszállásnak az a szelleme uralkodik rajtunk, a mely szükséges, hogy diadalmaskodhassunk helyzeitünk nehézségein, akkor nem féltsem nemzetem jövőjét és akkor

a legrosszabb hetekben is csak egy sötét folyosón kell áthatolni, a melyen túl azonban ismét a verőfényes nap süt és a reménység sugarai ránk árasztják vigasztaló fényüket.

Azt tudom, hogy nemcsak a kormánynak, hanem minden magyar embernek a szíve velünk van és kisér bennünket utunkon, azt is tudom, hogy nemcsak magyar érdekek, hanem emberiségi nagy érdekeket védünk meg. Ha ezt nem sikerül megértenünk, nem minket, nem a magyar nemzetet fogja ezért érni gáncs és nem a magyar nemzetet fogja majd az igazságos isten megbosszulni. Még egyszer köszönöm a szíves bizalmat és jóindulatot, a mellyel utnak eresztetek bennünket. (Lelkes éljenzés.)

Raffay püspök beszéde.

Ezután Raffay Sándor evangélikus püspök bucsuzott el Apponyitól a Területvédő Liga nevében.

Midőn a Területvédő Liga nevében a béketanácskozásra induló testvéreinktől pár percnyi meghallgatást kérek, ugymond, érzem, hogy egy szenvedésben kifáradt, reményeiben megtört nemzet lelkét szólaltatom meg. Érzem azt is, hogy történelmi ez a pillanat, a melyet most átélünk. Az önkéklindulása, uraim, választó a múlt és jövő, a pusztulás és újjászületés, a halál és az élet minden kérdésében. Önök egy ezeréves nemzet sorsának döntésére indulnak. Önökben mi nemcsak az ország legjobbait küldjük ki a sorsdöntő hatalmasokhoz, hanem kiküldjük lelkünk fájdalmát, szívünk esdeklését, az élethez való jogunk öntudatát is. A bucsuzás e komoly pillanatában nem adunk, nincs is jogunk utasításokat adni. Megtalálják azt önök, uraim, a szívükben. Csak egyet kérünk: egy pillanatra se felejtsek el, hogy önök magyarok. Bocssásanak meg, hogy erre önöket, nemzetünk legderekabbjait, figyelemzetni merjük, de egy nemzet élete, jövődjéje, becsülete fordul meg azon, hogy a magyar öntudat parancsoló szavát egyetlen kis pillanatra se téveszessék szem elől. Ez a magyar lélek, ez a magyar öntudat majd megmondja mindig, mit hogyan tegyenek.

A hatalmasoknak pedig egy megtiport nemzet azt üzeni talán a sirja széléről, hogy ma nem kegyeket könyörgünk, csak igazságot, nem elnézést kérünk, csak meghallgatást. Mielőtt megásott sírunkba megcsontkítva és meggyalázva eltemetnének, vádolóink után hallgassák meg a mi igazunkat is. Azt üzenjük a hatalmasoknak, hogy egy összetört nemzetre rá lehet erőszakolni egy helyzetet, melyben sem az igazság, sem méltányosság nincsen, de annak bélyegét a történelmi élet maga fogja letörni, mert a történelem igazságtalanságot sohasem szentesít. De mi bizunk a felettünk székelt ülő nagyobb és hatalmasabb népek igazságszeretetében. Bizunk jobb belátásában, hogy megismerve e szegény nemzet igazait, azoknak a történelem örök törvényeinek tisztességéért érvényt szereznek és nem csontkítják halálra nemzetünket. Ezzel a reménységgel bocssátjuk el önöket sorsdöntő utjukra. Induljanak nemes elszántsággal, járjanak okos bölcsességgel, térjenek vissza magyar önérzettel! Isten vezesse, és védje nehéz utjukon!

Apponyi felelete.

Apponyi Albert gróf erre az üdvözlésre így válaszolt:

Már csak igen rövid néhány szóval akarok válaszolni a területvédelmi védő ligának erre az üdvözlésére. Az alaphangja ennek az üdvözlésnek: *szerencsétlenségben is fentartott önérzet hangja* és ez jól és helyesen van így. Ezen a hangon kívánunk mi is szólani, ebben a szellemben kívánunk mi is fellépni, nem hivalkodással, nem minthogyha fellázadnánk az ellen, a mi minden nagy túsánál a legyőzöttekre nehezedik, hanem úgy, a mint egy becsületében le nem gúzított, kárt nem vallott beszél, a ki a háborút nem keresi. Sőt erre most már okmányszerű bizonyíték van. Dacára a provokációknak, a melyeknek ki volt téve, a végleteleg kikérik iparkodott a háborút, s a mikor kikerülni nem tudta, azt becsülettel végigharcolta, árulóvá nem lett. Ez volna a mi bűnünk. De az árulás nem tartozik nemzeti tradícióink közé. Rajtunk, uraim, csorba nem esett. A mi nemzeti becsületünkön nem esett csorba. Hogy mi lesz eljárásunknak az eredménye, nem tudjuk. De hogy ezen eljárásunkkal sem fog nemzeti becsületünkön csorba esni, ezért jótállunk.

Apponyi beszédét lelkes éljenzéssel fogadták. A szónoklatok elhangzása után a fotografusok juttak munkához. A vonat indulása előtt megjelent még Horváth Miklós fővezér hadsegédje, a ki a fővezér levelét adta át Apponyi Albertnek. Majd Apponyi elbucsuzott fiától, a miniszterelnöktől és a többi urtól, mire mindenki beszállt a vonatba. A tíz kocsiából álló különvonat pontban 8 óra 50 perckor

gördült ki az állomásra. A közönség kalaplevéve élénkelt a Himnuszt és csendben széjjeloszlott. A különvonat Bécsen, Buchson és Bázelen keresztül megy Párisba, a hová a menetrend szerint 7-én reggel 8 órakor kell megérkeznie.

A delegáció tagjai.

A békelegációval ma reggel a következők utaztak Párisba:

Elnök: Apponyi Albert gróf. **Főmegbízottak:** Teleki Pál gróf, Bethlen István gróf, Popovics Sándor, Lers Vilmos báró, Somssich László gróf. **Megbízottak:** Valkó Lajos, Kállay Tibor, Bartha Rikárd, Csáky Imre gróf, Láng Boldizsár báró, Konek Emil. **Szakértők:** Szóitovszky Tibor, Jármay Elemér, Hegedüs Lóránt.

Főtábornok: Praznovszky Iván, Wettstein János, Hauer Ernő. **Titkárok:** Walter Emil, Török Béla, Kiss Sándor, Csáky István gróf, Ezry Sándor, Bobrik Arnold, Barkóczy György, Ottrubay Károly, Kirchner Sándor, Bánffy Zoltán báró.

Sajtótudósítók: Fabro Henrik, Ottlik György, Krisztics Sándor, Boros Samu, Sallay Dezső, Bródy Miksa, Benda Jenő.

A békelegációval együtt utaztak a beosztott irodai segédek, altisztek, nyomdászok és vasutasok.

A békevonat utja.

A Magyar Távirati Irodának a békelegációval Párisba utazó tudósítója jelenti Bécsből:

Az a feszült várakozásban forrongó nemzeti érzés, a mely a keleti pályaudvar boltíves csarnokából a Himnuszt áldásával bocsátotta párisi útjára a magyar békeküldöttség különvonatát, végigkísérte a vonatot és nehéz utra induló utasait, a míg csak az utolsó talpalatnyi magyar földön is keresztül nem robogott.

Még a fülünkben csengették a „megbűnhötte már e nép a multat s a jövődöt“ utolsó akkordjai, a mikor a kelenföldi állomáson újra megcsendült az ünnepies melabus dallam. Budaörsön, Bicskén és más állomásokon, olyanokon is, a hol a vonat meg sem állt, nemzetiszínű zászló alatt kivonult a községek apraja-nagyja.

Bicskén, az első állomáson, a melyen Kelenföld után megállt a vonat, szónok üdvözölte a békeküldöttséget.

Bánhidán öreg magyarok sorfala tisztas távolban kalaplevéve üdvözölte a vonatot.

Tatabányán lobogók alatt nagy sokaság várta a küldöttséget és éljenezte Apponyi grófot, majd a permetező esőben kalaplevéve énekelte a Himnuszt. A közönség soraiban feltűnt az egyenruhában megjelent bányászok csoportja.

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Komáromban körülbelül ezer főnyi tömeg várta a békelegáció vonatát. Nemzetiszínű zászlócskák minden közben és hatalmas táblák meg plakátok. A táblákon felirások, mint:

„Tul a Dunán még tiszta magyarok laknak.“
Másikon: „Ezer év óta miénk a Bánság.“
Majd: „Erdélyt, adjátok vissza Erdélyt!“
„Kérdezzétek meg a tótokat, mit akarnak?“
Végre egy hatalmas táblát csak ez az egy szó: „Integritást!“

A vonat a Himnuszt hangjai mellett gördült be az állomásra, a hol Perczel kormánybiztos üdvözölte Apponyit és kifejezte a magyarság ragaszkodását a területi épséghez.

Apponyi Albert gróf rövid beszédben kifejtette, hogy a multban ne csak vigaszt keressünk, hanem tanuljunk is belőle és akkor, ha a divergáló nemzeti erőket egyesítjük, elnyerjük azt, a mit a békekonferencia meg nem ad.

Győrbe déli féltenekét órákor érkezett meg a békelegáció vonata. Az állomáson megjelent a békelegátusok fogadására Győr város és vármegye minden katonai, egyházi és polgári hatóságának és intézményének képviselői. A perront zsufozásig megtöltött deputátusok komoly csendben, éljenzés nélkül várták a vonatot, a melynek nyitott ablakában a delegáció tagjaitól környezve megjelent Apponyi gróf impozáns alakja.

Fetser Antal győri püspök a megjelentek élén üdvözölte Apponyit.

Apponyi Albert gróf így válaszolt: Méltóságos püspök ur! Mély megatottsággal és köszönettel vettem azokat a magasztos szavakat, a melyeket méltóságod hozzám intézett. Nehéz, tövises utunkra el fognak kisérni és belőlük erőt fogunk meríteni. Jól mondotta méltóságod, hogy utasítás nem kell a mi számunkra, a mi szívünkben is égnek ugyanazok a vágyak, hogy legjobb tudásunk szerint teljesítsük kötelességünket szenvedő hazánk iránt. Osüggedést nem ismerünk. Hazánk igazi sorsa nem ott dől el, a hova megyünk, hanem oldól a nemzet életrevalóságának bebizonyításában. Ha kiküszöböljük jövő életünkben régi hibáinkat, a vizálykodást, irigységet, testvérharcot, rosszakaratot, én bízom, hogy visszanyerjük hazánk ősi határait. Jól mondta méltóságod: a mit az Isten is egynek alkotott, azt az emberi hatalom nem tépheti darabokra. Isten áldása legyen mindnyájunkon!

Apponyi szavai után Kunz alispán harsány

hangon elkiáltotta magát: *Éljen Magyarország!* A közönség méltóságteljesen ismételte a kiáltást. Apponyi, a mellette álló Mikos gróf szombathelyi püspök és a delegáció többi tagjai bucsut intettek, a perronon felzendült a Himnuszt és a vonat ki-gördült az állomásról.

Győrszentivánon, *Abdán, Öttevényben* és a többi vonalmenti állomásokon tömegesen kivonult a nép és néma csendben, levett kalappal üdvözölte a békelegáció vonatát.

Lébény-Mosonszentmiklós állomáson a keresztülrobogó vonatot nemzeti zászlók alatt felvonult nagy tömeg éljenriadallal üdvözölte. Mosonmagyaróváron a nemzeti zászló alatt felvonult nagy sokaság nevében Németh Vince apátplebánus üdvözölte a békeküldöttséget.

Apponyi e beszédekre így válaszolt: Most csak annvit mondok, hogy ha a térképen összeszorítják is Magyarországnak határait, Magyarország igazi határai odáig fognak nyulni, a hol igaz magyar lelkek laknak és a papir nem fog örökkön-örökké hatalmasabb maradni az élő valóságnál. A másik pedig az, a mit mondani szeretnék: Az önök józan ítéllete be fogja látni azt, hogy nagy eredményeket minden emberi erőlködés mellett is, most nem várhatunk. De nem ennél a békeküldöttségnél dől el Magyarországnak a sorsa; ezen a formáságon valahogy keresztül kell esnünk, hanem Magyarországnak a sorsa eldől azon erények alapján, a melyeket a nemzet majd aztán, az újjáépítés sulyos munkájában kifejtetni képes lesz.

Hegyesfalmon Wenk Károly főesperes üdvözölte megható szavakban a békelegációt és annak elnökét.

Pándorfalu állomáson a magyar, német és horvátok lakosság nevében magyarul Virágl György, németül Dachs Adolf és horvátul Veskovich üdvözölték lelkes szavakkal Apponyi Albert grófot.

Apponyi így válaszolt: Engedjék meg, hogy német anyanyelvű jó magyar polgártársainkhoz német nyelven intézhessenek néhány szót:

— Nagyon örülök, hogy ismét meggyőződhettem arról, a miben sohasem kételkedtem, mert ismerem ennek az országnak méret polgárait és tudom, hogy Nyugat-Magyarországon, Dél-Magyarországon, Észak-Magyarországon, a Szepeességben becsületes, őszinte hazafias hívek hazájuknak. Ebben a hazában önök megtalálják szabadságukat és látni fogják, hogy jogaikat megvédik. E hazán kívül önökre csak a szegénység és a szétbomlás várnak. Adja Isten, hogy visszatérésünkkor önöket ismét, mint e hazának hű polgárait üdvözölhessük.

Végül Ezry Sándor dr., a békelegáció egyik titkára, horvát nyelven köszönte meg a horvát anyanyelvűek üdvözlését.

Királyhidán különösen nagy közönség jelent meg az állomáson. A Területvédő Liga alelnöke, Szontaah Balázs, üdvözölte itt a békeküldöttséget.

Thurner Mihály dr. soproni polgármester mondott ezután hosszabb német beszédet.

— Franciaországból jött az a somoru hír, hogy a győztes hatalmak győzelmi mámorukban elhatározták, hogy a magyar szent korona ezeréves testét elevenen tépik szét. E megcsontkítás után Német-Nyugatmagyarországot a megcsontkított Ausztriához akarják csatolni. Ez a rémhír nemcsak a vidék magyar és szláv lakossága körében keltett elkeseredést és megdöbbenést, hanem a németek közt is. Mi, nyugatmagyarországiak tisztában vagyunk azzal, hogy a győzteseknek ez a határozata a mi halálos ítéletünk. Tudjuk, hogy Német-Nyugatmagyarországot Ausztria oldalán elsatnyul és elhal. Ha legyőzőnk hatalmi szóval elszakítanak bennünket anyaországunktól, ezzel elrabolják életünket, a melyet soha és soha többé vissza nem tudunk szerezni.

— Nagy rémületünkhöz járul az elkeseredés is e miatt, hogy sorsunkról döntenek a nélkül, hogy bennünket meghallgatnának. Ez ellen a terv ellen a német községek és városok törvényes képviselőikben, az egyes foglalkozási ágak pedig tömeges népgyűléseken tiltakoznak. Igazságos ügyünk tudatában megkínzott szívünkben kitört a jajszó: *Nem tudunk elválni Magyarországtól. Nem akarunk Ausztriához tartozni!* (Élénk tetszés.) Azt kiáltjuk: A ki német, az hűség és mert németek vagyunk és ezen a földön németek akarunk maradni, kell, hogy hívekké maradjunk Magyarországhoz mindhalálig. (Viharos tetszés.)

Apponyi Thurner polgármester beszédére a következőképpen válaszolt: Nagyérdemű közönség! Mély megindultsággal állok itt önök előtt, a hazai földnek ezen utolsó állomásán. Magunkkal visszük ezernyi és ezernyi, mondhatnám milliónyi magyar szívnek melegét, magyar akaratuknak elhatározását, a mely Budapesttől a határig mindenütt és egyre fokozódó melegséggel üdvözölték. Mentől közelebb jöttünk az ország határához, annál erősebben láttuk lüktetni a magyar érzést. És ez nagyon természetes is, mert önök itten saját szemekkel látják azt a végpontot, a melyen túl, ha elszakítatnak, már nincs többé magyar hazájuk.

Évtizedeken át kifejtett politikai működésem során megismertem ennek az országnak német lakosságát és gyakran érintkezésbe léptem vele. Sokszor láttam őket az én oldalamon azzal a lelkesedéssel, a melyet német szónokuk e szép szavakkal fejezett ki: *Németnek lenni, annyit, mint hűnek lenni.*

Figyelmeztetés! Mindenki behozhatatlan kárt okoz magának, ha aranyat, ezüstöt, platinát, gyöngyöt, ékszert elad mielőtt Fischer Testvérek cégehez fordul Budapest VIII., Baross-u. 75. Legmagasabb napi árat fizetünk, óras és ékszerészektől bármily mennyiséget átvesszünk. Hívásra jövünk. 11530

Mi tudjuk, hogy ennek az országnak német lakossága hozzánk hűségesen ragaszkodik.

Az, hogy Magyarország egy részét Ausztriához akarják csatolni, osztrák szomszédainknak sem kívánsága, erről tanuságot tehetnek. A hatalom birtokosaival szemben, a kiknek akaratát mi nem tudjuk majd leküzdeni, appellálni fogunk az elvhűséghez és az erkölcsi tudathoz. Súlyos mondanivalónk lesz számukra: Emberek ezreit, emberek millióit barom módjára akarják-e az egyik határtól a másikhoz hajtani, vagy pedig elismerik őket embereknek, a kiknek joguk van, hogy önmagukról határozzanak. (Élénk tejszés.) Ha régi határainkat nem akarjátok elismerni, ám legyen, *de kérdezzétek meg a lakosságot, mi az ő akarat.*

Nem tudom, lesz-e módunkban valamit elérni a befejezett tényekkel szemben. Lelkiismeretlenség volna, ha túlzott várakozásokat és reménységet ébresztenék önökben. De tul azon a sötét alaguton, a melyen át kell haladnunk, ránk fogja vetni sugarát a reménység napja, a jobb jövő világossága. (Hosszantartó viharos éljenzés és taps.)

A béke delegáció Bécsben.

Bécs, jan. 5.

A magyar béke delegáció délután 3 órakor érkezett ide a keleti pályaudvaron s 7 órakor folytatja utját a nyugati pályaudvarról.

(Saját tudósítónk telefonjelentése.) A magyar béke delegáció különvonata háromnegyedórás késéssel délután félhárom órakor futott be az Ostbahnhofra. A bécsi magyar követség részéről Grätz Gusztáv követ és Reich Árpád miniszteri tanácsos, valamint több más hivatalnok várta a delegátusokat. Apponyi Albert gróf szalonkocsijában fogadta a sajtó képviselőit.

— Felejthetetlen élményem marad mindigre — mondotta — az a lelkes fogadtatás, a melyben állomásról-állomásra részem volt. Különösen a Dunántul németajku lakossága várta mindenütt özönével vonatunkat és tüntetett a magyarságtól való el-

szakadás ellen. Biztosítani kellett ezeket az embereket arról a meggyőződéséről, hogy az igazán jó akaratú osztrák körök a két állam békéjét ennek a kérdésnek igaztalan megoldásával nem fogják aláírni.

Arra a kérdésre, hogy milyen lesz a magyar delegáció helyzete Amerikával szemben, miután az amerikaiak kiváltak a párisi békekonferenciából, ezt felelte:

— Ne tudjuk még, hogy Amerikával is Neuillyben kötjük-e meg a békét, vagy pedig *különbékére lesz szükség.* Mindenesetre sajnálatos, hogy azzal a féllel, a melyik a legjobban ragaszkodott Wilson elveihez, nem találkozunk Neuillyben. Hogy milyen lesz a gazdasági politikánk a jövőben, erről addig, a míg nem tudjuk, milyenek lesznek határaink, senki se nyilatkozhatik, épp úgy, mint nem lehet külpolitikai orientálódás a békekötés előtt. Persze fogalmunk sincs, hogy az elénk terjesztendő békeszerződésnek milyen lesz a szervezete, valószínűen olyan, mint az osztrák békeszerződés. Ezután igazodtunk előkészítő munkánkban is.

Arra a kérdésre, előállhat-e az az eset, hogy a magyar békedelegáció elfogadhatatlannak tartván a szerződést, megtagadja az aláírását, ez volt Apponyi felelete:

— Egyénileg egy békedelegátus sem, magam sem, de a delegáció mint testület sem vállalhat felelősséget egy ilyen lépés következményeiért. Döntésre ebben az esetben csakis a nemzetgyűlés van hivatva.

A különvonat 6 óra 45 perckor hagyta el Bécsét és menetrend szerint szerdán délelőtt kell Párisba érkeznie. Az antant részéről ketten kísérik a delegációt: *Hay* angol őrnagy és *Giacomini* olasz főhadnagy.